

ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА
до проекту Закону України
“Про скасування привілеїв у пенсійному забезпеченні”

1. Обґрунтування необхідності прийняття акту

Незважаючи на те, що встановлення привілеїв прямо суперечить статті 24 Конституції України, в якій зазначено, що “не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри... або іншими ознаками”, всупереч цьому конституційному положенню в Україні існують привілеї в пенсійному забезпеченні для таких категорій осіб, як народні депутати, державні службовці, представники силових структур, прокурори, судді, журналісти державних та комунальних ЗМІ тощо.

Після ухвалення рішень Конституційним Судом України від 11 жовтня 2005 року № 8-рп, від 18 червня 2007 року № 4-рп, від 22 травня 2008 року № 10-рп (далі – рішення КСУ) про неконституційність положень щодо обмеження розмірів пенсій привілейованим особам, остаточно став зрозумілим той факт, що боротьба проти поділу українців на привілейованих та звичайних пенсіонерів мала би тепер спрямовуватися не у напрямі обмежень несправедливо завищених пенсій привілейованим особам, а у напрямі скасування пенсійних привілеїв, існування яких прямо суперечить частині другій статті 24 Конституції України.

Звертаю увагу, що в рішеннях КСУ є лише посилання на частину першу статті 24 Конституції України: “Громадяни мають рівні конституційні права і свободи та є рівними перед законом”, і водночас у цих рішеннях КСУ взагалі не згадується положення частини другої цієї ж статті 24 Конституції України: “Не може бути привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри... або іншими ознаками”.

Свої рішення судді КСУ вибудували по суті на статті 22 Конституції України, яку завжди використовують захисники інтересів привілейованих осіб, коли постає питання про обмеження їхніх “законно” встановлених привілеїв.

Звертаю особливу увагу на положення частини третьої статті 22 Конституції України: “При прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод”, оскільки норма, закладена в цій частині статті, є, так би мовити, найбільшою перепорою на шляху до скасування пенсійних привілеїв.

Захисники пенсійних привілеїв хочуть усім нав’язати думку про те, що ніхто і ніколи вже не зможе звузити зміст та обсяг існуючих прав і свобод привілейованим українським громадянам, бо це буде порушенням статті 22 Конституції України. Така думка мала би право на існування, якби захисники привілейованих відразу ж зазначали, що обмеження прав не допускається, якщо при їх запровадженні не було порушено статтю 24 Конституції України, яка забороняє встановлення “привілеїв чи обмежень за ознаками раси, кольору шкіри... або іншими ознаками” (скажімо, за ознакою належності до представників влади: законодавчої, виконавчої, судової тощо).

Якщо цього принципу не дотримуватися, тоді може виникнути така ситуація, коли народні депутати ухвалять, приміром, закон про те, що певні

категорії осіб мають право (привілей) безкарно наїжджати своїми автівками на пішоходів або безкарно вбивати, грабувати, гвалтувати людей. За логікою захисників привілейованих, цей закон вже не можна ні скасувати, ні змінити, оскільки це буде порушенням статті 22 Конституції України.

Така логіка захисників привілейованих – це звичайнісіньке правове шахрайство! Оскільки відповідно до статті 24 Конституції України будь-який закон можна скасувати або змінити, якщо цим законом встановлені привілеї не для всіх громадян, а тільки для певної категорії осіб.

Тому насамперед, згідно зі статтею 24 Конституції України, необхідно скасувати привілеї в пенсійному забезпеченні, а вже потім, відповідно до статті 22 Конституції України, не допускати звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод при прийнятті нових законів.

Звертаю увагу, що вимоги про скасування привілеїв містяться у зверненнях українських громадян до народних депутатів України, а також у резолюціях численних народних віч.

2. Цілі та завдання прийняття акту

Законопроект має на меті скасувати привілеї у пенсійному забезпеченні, існування яких суперечить положенню частини другої статті 24 Конституції України.

3. Загальна характеристика і основні положення проекту акту

У законопроекті передбачено скасувати пункт 13 розділу XV Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”, оскільки в абзаці першому пункту 13 Прикінцевих положень цього Закону законодавці встановили право вибору особи між пенсією на загальних підставах і привілейованою пенсією: “У разі якщо особа має право на отримання пенсії відповідно до законів України “Про державну службу”, “Про Національний банк України”, “Про дипломатичну службу”, “Про службу в органах місцевого самоврядування”, “Про прокуратуру”, “Про статус народного депутата України”, “Про статус суддів”, “Про судову експертизу”, “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”, Митного кодексу України, Положення про помічника-консультанта народного депутата України та цього Закону, призначається одна пенсія за її вибором”.

Аналогічне положення щодо права вибору пенсії міститься в абзаці другому цього ж пункту і стосується осіб, які мають право на отримання пенсій відповідно до Закону України “Про наукову та науково-технічну діяльність”.

Зрозуміло, що народний депутат, державний службовець чи інша привілейована особа вибере призначення привілейованої пенсії, тому що розрахунок пенсії від 80 до 90% заробітку (декому з привілейованих осіб достатньо мати лише 20 років стажу, аби одержувати пенсію у розмірі 90% заробітку) завжди буде вищий, ніж розрахунок пенсії на загальних підставах – по 1,35% за один рік роботи. Причому основний розмір пенсії у звичайного

пенсіонера не може перевищувати 75% заробітку, а для пенсіонерів за списком № 1 – 85% заробітку.

Крім того, згідно з ст. 40 Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” для обчислення пенсії звичайному пенсіонерові необхідно подати довідку про заробіток за 60 місяців роботи підряд до 1 липня 2000 року та за весь період роботи після тієї дати, а не як для більшості привілейованих осіб – за останній місяць роботи.

Якщо станом на 1 липня 2009 року від безперервно працюючого звичайного пенсіонера органи ПФУ вимагають довідку про щомісячний заробіток за 14 років (168 місяців) роботи, то вже станом на 1 липня 2035 року органи ПФУ вимагатимуть від безперервно працюючого звичайного пенсіонера подати довідку про щомісячний заробіток за 40 років (480 місяців) роботи. А для більшості привілейованих осіб обчислення пенсії провадиться із заробітку за останній місяць роботи.

У законопроекті встановлено, що обчислення усіх пенсій проводиться відповідно до Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”. Тобто, право на пенсію, в тому числі при зменшенні пенсійного віку, може визначатися спеціальним законом, але обчислення розміру цієї пенсії здійснюється відповідно до єдиного порядку обчислення пенсії.

Причому у законопроекті передбачено, що для обчислення розмірів пенсій особам, яким були призначені пенсії до 31 грудня 2003 року включно (Закон України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування” набрав чинності з 1 січня 2004 року), може застосовуватися порядок обчислення пенсій, що встановлений в Законі України “Про пенсійне забезпечення”, та порядок перерахунку пенсій, що встановлений в статті 43 Закону України “Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування”. Таким чином, привілейовані пенсіонери зможуть скористатися усіма правами щодо призначення та перерахунку пенсій, які були встановлені для звичайних пенсіонерів.

4. Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання.

Стан нормативно-правової бази у даній сфері правового регулювання потребує змін до таких нормативно-правових актів:

Закон України “Про державну службу”, Закон України “Про Кабінет Міністрів України”, Закон України “Про Національний банк України”, Закон України “Про дипломатичну службу”, Закон України “Про службу в органах місцевого самоврядування”, Закон України “Про прокуратуру”, Закон України “Про статус народного депутата України”, Закон України “Про статус суддів”, Закон України “Про судову експертизу”, Закон України “Про статус і соціальний захист громадян, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи”, Закон України “Про пенсійне забезпечення осіб, звільнених з військової служби та деяких інших осіб”, Закон України “Про державну підтримку засобів масової інформації та соціальний захист журналістів”, “Про наукову та науково-технічну діяльність”, Митний кодекс України, “Про

затвердження Положення про помічника-консультанта народного депутата України”.

5. Фінансово-економічне обґрунтування

Реалізація положень цього законопроекту не лише не потребує додаткових бюджетних витрат, а навпаки дасть змогу вивільнити значну кількість коштів, які можна буде спрямувати на збільшення розмірів пенсій українським громадянам.

6. Прогноз соціально-економічних та інших наслідків прийняття акту

Прийняття зазначеного законопроекту матиме надзвичайно важливе значення, оскільки будуть не лише скасовані привілеї в пенсійному забезпеченні, а й буде скасований ганебний поділ українських громадян на привілейованих та звичайних пенсіонерів.

Прийняття зазначеного законопроекту сприятиме тому, що ті особи, від яких залежить розробка і ухвалення нормативно-правових актів в сфері пенсійного забезпечення, почнуть нарешті розробляти та ухвалювати такі нормативно-правові акти, в яких будуть закладені справедливі принципи обчислення пенсії, оскільки ці принципи стосуватимуться усіх без винятку українських громадян.